

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm IX. Ex rescripto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

initus sit, tunc Judex seu Episcopus loci, qui de contractu cognoscit, *c. ult. de foro competente*. consequenter etiam juramentum relaxare potest: nam cui conceditur finis, etiam ea conceduntur, quæ sunt ordinata & necessaria ad finem. *c. Præterea. 5. de officio delegati*.

2. Si is, cui juratum est, ipsemet agat ad impletionem pacti jurati, ideòque spontè se subiiciat Episcopo jurantis, tunc idem Episcopus cognitâ causa, videlicet interuenientis doli, aut metûs iniusti, absolueret potest subditum suum, idque sentiunt *Felin. & Sanch. ll. cc.* quando generatim dicunt, quòd Episcopus jurantis relaxare possit juramentum eius, quotiescunque citatio partis aduersa non requiritur.

3. Si causa relaxandi, videlicet dolus, aut vis iniusta notoria sit, tunc relaxatio juramenti sine citatione partis facta proderit juranti, vt si in externo judiciali foro postea conueniatur, per exceptionem doli, aut metûs se defendere possit. Sicuti notauit *Alexander. inc. Debitores. n. 25. hoc. tit.* qui egregiè etiam aduertit *n. 14.* discrimen esse inter promissionem juratam vsurarum, & promissionem factam. v. g. Latroni obmetum iniustum, quòd ex illa omnino nulla actio, aut obligatio oriatur, ex hac verò oriatur mero jure, quamuis infirma & inefficax, quia per oppositam exceptionem elidi potest, vel per restitutionem in integrum rescindi, juxta ea, quæ docui in *c. 2. de iis, quæ vi.*

CAPITVLVM IX.

Ex rescripto.

PARAPHRASIS.

Petrus Abbati Tremensi 8000. solidis mutuo datis conuenit, vt solutio. v. g. certo tempore ac loco fieret, atque in securitatem eius Abbas Monachos dedit obsides, qui de obseruanda conuentione etiam jurârunt, ita quidem, vt si ipsi deficerent, alii Monachi obsides substituerentur; quòd si & hi fidem frangerent, in defectum eorum, Abbas fideiussores de-

dit V. & uxorem eius, qui similiter de fide seruanda jurârunt. Quibus intellectis mandat *Alexâder. III.* quibusdam Episcopis, vt Abbatem, Monachos & coniuges illos moneri curent, quòd sicuti jurârunt, ita conuentionem implere teneantur. Alioquin Abbati & Monachis ingressum Ecclesiæ interdicant; at verò in coniugum illorum terra, diuina officia vsque ad dignam satisfactionem celebrari inhi-beant.

S V M M A R I V M.

1. Homo liber pro debito civili, imò etiam Religiosus pro debito Monasterii obses dari potest.
2. Quid juris circa obsides, tam qui publicâ autoritate, quam qui à priuato pro civili debito dantur, & qui dari possint.
3. Debitor obligare se potest, vti si in morâ solutionis fuerit, in carcere publico vsque ad solutionem factam detineatur, vel in arrestum ponatur.
4. Non tamen potest se obligare ad verbera, torturam, mortis penam.
5. Obses pro civili debito datus non tenetur eo loco permanere, in quo sistitur.
6. Limitatur.
7. Mulier si jurato fide iussit, obligatur, non obstante Senatus Consulto Velleiano.
8. Ob pecuniarium debitum potest Papa terram debitoris interdicto subijcere.

NOtandum I. Homo liber pro debito civili, imò etiam Religiosus pro debito Monasterii obses dari potest, ita *gloss. hic. verb. Monachos. gloss. in c. Exposita. 11. verb. obsidum, de arbitris.*

Pro maiori intellectu, Aduerte: Obsides quandoque dari publicâ autoritate, vt fœdera inter eos, qui belli gerendi jus habent, obseruentur, obsides isti velut seruituti subiecti videntur, adeò vt testamentum sine Principis licentia permissum eis non sit. *l. Obsides. 11. ff. de testament.* Quòd si pacta seu fœdera non seruet pars ea, quæ obsides dedit, ij bonis spoliari, sed non interfici possunt, si innocentes sint, aut talem penam non

nō mereantur, vti docet *Molin. tract. 3. d. 120. n. 7. & disp. 550. n. 5.*

Interdum verò obsides dantur à priuato pro ciuili debito, & in hos jus aliquod reale, videlicet, pignoris, aut quasi seruitutis non acquiritur creditori. *l. Ob. af. 12. C. de actionibus. l. Qui filios. 6. C. Quares pignori.*

Excipe 1. Quòd Pater filium ob grauissimam necessitatem famis v. g. pignori dare possit. *l. 2. Cod. de patribus, qui filios distraxerunt;* & hâc ratione docet hâc *Felin. n. 4.* quòd in maxima Monasterii penuria, cui aliter subueniri non possit, Abbas Monachos pignoris loco dare non prohibeatur, vt extra claustrum detineantur, donec debitum solutum sit.

Excipe 2. Quòd in pluribus regnis obligatio obstagii debitori imponatur, die *Latzung/ i. e.* si debitor, aut eius fideiussor pactum non seruet, v. g. mutuam datam pecuniam suo tempore & loco non soluat, quòd vocari possit, vt in certo loco compareat, nec recedat, donec satisfactum sit. Verùm eiusmodi obligationes *Anmanung zu der Latzung/* ablatae sunt in Imperio, *Francofurti 1577. politischer Ordnung. tit. 17. §. wiewohl auch.* Videri potest *Joan. Andr. hic. num. 4. Gail. lib. 2. obseruatione 45. & c.*

Excipe 3. Quòd debitor obligare se possit, si in mora solutionis fuerit, vt carceri mancipetur, in eoque detineatur, donec soluat, teste *Felin. hic. n. 8. & 12. Gail. l. 2. de pace publica. c. 2. n. 8.* id verò intelligi non debet de Carcere priuato, quippe quod leges prohibent. *l. 1. C. de Carc. priuato.* sed de publico, in quem per Magistratum debitores conici possunt: si in mora soluendi sint, neque cautionem solutionis præstent. *argum. l. 1. C. Qui bonis cedere.* Vbi dicitur, quòd cessio bonorum liberet debitorem, quominus si soluere non possit, in carcerem coniciatur.

Simili ratione obligare te potes, si in mora soluendi fueris, vt manu prehendaris, & in arrestum Magistratus auctoritate po-

naris, cùm enim id licitè quandoque fiat à Magistratu, multò magis si etiam in pactum deduxerit debitor. *argum. 6. Dilectus. 32. prope finem de Elect. & videri possunt. gl. & DD. in c. P. & G. 40. verb. promulgares, de officio delegati.* Verùm id fieri non potest, vt aliquis se ad verbera, torturam, vel mortis pœnam obliget, nisi satisfecerit, cùm homo non sit Dominus vitæ suæ, & membrorum. *l. Liber homo. 13. ff. Ad. l. Aquil.*

Queritur num obses pro ciuili debito datus, in loco in quo sistitur, permanere obligatus sit. Communiter respondent negatiuè. *Innoc. hic. Abbas. n. 8. Imol. n. 6. Felin. n. 7. & 8. Conarru. 2. resol. c. 1. n. 1. in fine præterquam si iuramentum accesserit.*

Ratio reddi debet quia hæc species seruitutis est, cùm fieri possit, vt debitor diutissimè moram trahat, aut nunquam soluat, talis autem seruitus & semper manendi necessitas, homini libero non conuenit. *argum. l. Titio. 71. §. 2. Titio. ff. De Conditionibus, ubi hæc habentur: Titio 100. relicta sunt, ita vt à monumento meo non recedat, vel vt in ista ciuitate domicilium habeat, potest dici non esse illum locum cautioni, per quam jus libertatis infringitur.*

Excipitur 1. Quòd ad permanendum certo tempore, homo se obligare possit, 2. quòd fauore piæ causæ se quispiam obligare possit, v. g. ad seruiendum Ecclesiæ, aut Xenodochio, quia Deo seruire, non est seruitus, sed libertas. 3. Nisi iuramentum semper persistendi accesserit, sicuti dictum in Responsi. Cùm enim obiectum huius iuramenti malum non sit, nec bonis moribus naturalibus repugnans, ideòque sine peccato iuramentum seruari possit, debet seruari, donec relaxatio impetretur videlicet à Papa, quam dare potest propter magnam obseruationis difficultatem, imò si ex parte recipientis turpitudine aliqua appareat, etiam Episcopus poterit relaxare,

Notæ

7 Not. II. Licet mulier ex Senatus consulto Velleiano tuta sit, si pro altero fidei iusserit, tamen si fidei iussioni suæ juramentum adiecit, obligatur. Vide quæ docui. l. 4. tr. 3. c. 6. assert. 5. exemp. 9.

8 Not. III. Pontifex ob pecuniarium debitum non solutum, terram debitoris interdicto subicere potest. Vide quæ dixi. l. 1. tr. 5. p. 14. c. 4. in fine.

CAPITVLVM X.

Querelam.

PARAPHRASIS.

Wilhelmus Clericus, R. Canonico Lincolniensi juratus promisit duos bisantios annuatim se ipsi soluturum, nomine Ecclesiæ De Statera; sed à solutione pensionis per biennium cessauit. Super hoc delata est querela ad Alexand. III. qui Respondit cum Ecclesias regere non mereantur, qui periurii Rei sunt, idèd, si appareat iudicibus à se delegatis ipsum non necessitate, sed voluntate solutionem pensionis omisisse, vt Wilhelmum ab Ecclesia illa remoueat, & R. restituant.

Videtur hæc Ecclesia pertinuisse ad Canonicum R. sed secundum administrationem, & curam actualem in ea positus erat VVilhelmus tanquam Vicarius perpetuus, & intitulatus, ita vt pensionem quotannis solueret Rectori principali. Cum autem VVilhelmus contra iuramentum solutionem biennio intermisisset, petiit R. Vicarium titulo suo priuari ac remoueri, tanquam periurii crimine irretitum.

S V M M A R I V M.

1. Clericus de periurio conuictus, beneficiis suis priuandus & deponendus est.
2. Non violat promissorium iuramentum, qui illud ob necessarium impedimentum non implet.

3. Mortuo, vel deposito Vicario perpetuo, cura beneficii est penes Rectorem principalem, dum alius substituitur.

NOT. I. Clericus conuictus de periurio beneficiis suis priuandus ac deponendus est, vti habetur. c. Cum non. 10. de iudiciis. Vide quæ docui. l. 1. tract. 3. p. 5. c. 4.

Not. II. Promissorii iuramenti violator, seu periurii Reus non censetur, qui ob impedimentum necessarium promissum non implet, quia necessitas legi non est subiecta, c. 2. de obseruatione ieiunij. & docet gloss. hic, verb. necessitate.

Not. III. Si Vicarius perpetuus moriatur, aut deponatur, interim dum alius substituitur, administratio & cura actualis Ecclesiæ, aut beneficii est penes principalem, ita sumitur ex h. c. in fin. & docui in qq. de elect. q. 208. in fine.

CAPITVLVM XI.

Tua.

PARAPHRASIS.

Præsentati Clerici jurarant patronis, quod maiorem ipsis, quàm antea consuetum erat, pensionem solvere vellent, postea verò cum ab Episcopo iterum instituebantur, iterum jurare debebant, quod antiquam & solitam pensionem patronis præstandam augere nolint. Dubitatum fuit, utro iuramento Clerici stare debeant.

Respondit Lucius III. Cum posterius iuramentum, quod ratione & Lateranensis Concilii auctoritate nititur, præiudicet alteri iuramento priori, quippe quod de cupiditate processit, idèd posterius seruandum; iustum autem esse, vt Clerici ob periurium, quod violare non possunt, ab Ecclesiis remoueantur.

S V M M A R I V M.

1. Patronus Ecclesiæ potest cum Episcopi consensu pensionem annuam sibi soluendam ex ea reservare.

Nihil